# GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę opłacają od wiérsza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

**Nr. 115.** Poniedziałek 19. Maja 1851. Rok gazecie **40.**


### PRZEGLĄD.



## Monarchya Austryacka.

### Rzecz urzędowa.

**Wiédeń**, 13. maja. Dnia 14. maja 1851 wyjdzie w c. k. nadwornéj i rządowéj drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany XXXIII. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, tak w niemieckim języku osobno, jak i we wszystkich *dziewięciu* podwójnych wydaniach.

Zeszyt ten zawiéra pod

Nro. 110. Cesarskie rozporządzenie z 24. kwietnia 1851 względem uwolnienia od cła wchodzących przez granicę Tyrolu i Vorarlbergu, a przez iliryjskie lub weneckie wychodzących towarów tranzytowych i dekret ministerstwa finansów z dnia 7. maja 1851 dla wykonania tego rozporządzenia.

Nro. 111. Rozporządzenie ministra wyznań religijnych i nauki publicznéj z 30. kwietnia 1851, względem praktycznego wykształcenia kandydatów stanu nauczycielskiego w umiejętnościach przyrodzonych.

Nro. 112. Rozporządzenie ministerstwa finansów z 2. maja 1851, którem się cło wchodowe od soli dla bydła po 5 krajcarów od cetnara postanawia.

Nro. 113. Dekret ministerstwa wojny z 3. maja 1851 względem przystawiania dezerterów przez żandarmów i wypłacenia tym ostatnim Taglia.

Nro. 114. Rozporządzenie ministerstwa finansów z 6. maja 1851, względem przybijania stęplu.

Nro. 115. Dekret ministerstwa sprawiedliwości z 9. maja 1851, którym się ogłasza, że postanowione §. 9. w ustawie o polowaniu z dnia 8. marca 1849 ukaranie za przekroczenie zawartego tamże w §. 7. przepisu, należy do kompetencyi władz administracyjnych, a nie do sądów karnych.

Następnie z roku 1850 będzie wydany i rozesłany XI. zeszyt w kroacko-niemieckim, LXXX. zeszyt tudzież CXL. zeszyt w madjarsko-niemieckim, nakoniec XXVII. zeszyt z roku 1851 *we wszystkich podwójnych wydaniach* wyjąwszy wydanie romańsko-niemieckie.

Osnowa tych zeszytów była już przy pierwszem ich obwieszczeniu podana.

### Sprawy krajowe.

(Sprostowanie mylnéj wiadomości.)

**Lwów**, 14. maja. W *austryackiej korespondencyi* umieszczona jest wiadomość, która także i do innych przeszła dzienników mianowicie do *Fremdenblatt* z dnia 30. kwietnia r. b.:

„że madjarska banda rabusiów przez granicę wpadła do obwodu Jasielskiego i we wsi Morderce napadła na dom tamtejszego właściciela ziemskiego Gorajskiego, a powiązawszy i zakneblowawszy czeladź, wszystkie złoto i śrebro zabrała i — nikogo nie uszkodziwszy — spiesznie umknęła.“

Jesteśmy w położeniu oświadczyć według informacyi zasięgniętych w drodze zupełnie wiarogodnéj, że owo zdarzenie w spomnionym dzienniku zupełnie błędnie przedstawiono, rzecz bowiem ta tylko była, że jakieś indywiduum obeznane w domu dziedzica pana Gorajskiego w *Moderówce* nie Morderce, (wsi bowiem tego nazwiska niemasz w całéj Galicyi) z wszystkiemi kryjówkami, zapewne dawniéj w służbie pomienionego właściciela ziemskiego zostające, dnia 6. kwietnia 1851, korzystając z nieobecności pana i służby, która jak słychać podówczas w karczmie zabawiać się miała, przetrząsło mieszkanie właściciela ziemskiego Gorajskiego, zabrało śrebra, pieniądze i suknie i z tém odeszło. — Ta kradzież, któréj sprawcy dotychczas nie zdołano wyśledzić, zdaje się zresztą niebyć znaczną, uszkodzony przynajmniéj niezdaje się wielkiéj na to pokładać wagi, gdyż o tem zdarzeniu ku rozpoczęciu śledztw policyjnych nie zaraz doniósł władzom, lecz dopiero po niejakim czasie w dzień wkroczenia c. k. żandarmeryi do Krosna, uwiadomił o tem tę władzę, któréj poszukiwania potąd żadnego nieodniosły skutku.

Nie popełniono więc przy téj kradzieży żadnych gwałtów a tem mniéj popełniła gwałty i kradzież węgierska banda rabusiów, co już ztąd jasno wynika, że Moderówka 9 do 10 mil leży od granicy węgierskiéj, tak daleko zaś od granicy zapuszczająca się banda byłaby się zapewne już po drodze dopuściła kradzieży lub innych gwałtów, któreby jeszcze przed nadejściem jéj do Moderówki doszły do publicznéj wiadomości i zwróciłyby powszechną uwagę na ową bandę.

Powinnoby być w interesie każdéj redakcyi mieć wiarygodnych korespondentów, jeżeli osnowa dziennika chce liczyć na zaufanie. — Artykułu takiego, jakim jest powyżéj przytoczony, który w kraju i zagranicą tak smutny podaje wizerunek społecznych stosunków i wystawia niejako niedołężność lub nieczynność władz rządowych, niepowinna była redakcya, która z wielu względów tak doskonale umieszcza rzeczy, przyjmować w swoje kolumny bez bliższego przekonania się o prawdziwości podanych w nim faktów.

(Lit. kor. austryacka o toczących się rozprawach nad uregulowaniem stosunków waluty.)

**Wiédeń**, 14. maja. Polityczna mądrość zdania, że prawda leży w środku, sprawdza się w sposób bardzo wybitny przy sposobności toczących się obecnie rozpraw i układów względem uregulowania naszych stosunków waluty i pieniędzy.

Dwie partye a raczéj dwie opinie występują przy téj sposobności dość wyrazisto przeciw sobie. Jedni domagają się usilnie środków radykalnych, sądząc że jaknajspieszniéj i nieszczędząc żadnych ofiar należy przywrócić cyrkulacye do normalnego stanu i restaurować nasze stosunki finansowe. Pożyczka na wielki rozmiar i użycie innych nagle skutkujących środków — to są mniéj więcéj idey, których urzeczywistnienia bezustannie żąda pomieniona partya.

Z drugiéj zaś strony odzywają się codziennie usilne głosy, które wyświecają szkody wynikające z nagłéj operacyi regulowania. Zwracają na to uwagę, że zbyt szybkie spadanie dewizów wywołaćby mogło wielkie straty a może nawet kryzys pieniężną. Znaczna część industryi austryackiéj osiągnęła właśnie teraz, a to przez dyferencye kursu bardzo znakomity wywóz za granicę. Płaca robotników i ceny pierwszych potrzeb życia, nie poszły znacznie w górę stosunkowo do ceny śrebra i złota. W tem leży przyczyna, dlaczego wielu fabrykantów teraz właśnie z taką korzyścią wyroby swoje wywozić może za granicę. Na każdy sposób zasługuje industrya przecież na tyle względu, aby jéj przynajmniéj zostawiono czas do ukończenia swoich teraźniéjszych operacyi. Gdyby to zaniedbano, w takim razie mogłoby zajść przesilenie handlowe ze wszystkiemi swojemi zgubnemi następnościami. Także zniżenie cen powszechnych potrzeb życia nastąpi najskuteczniéj zwolna, i nieda się naglącemi środkami wymusić. Złudną jest rzeczą mówić o wielkiéj pożyczce za granicą. W istocie niezachodzi ścisła różnica między pożyczką w kraju a zagraniczną; wszystkie pożyczki bowiem przychodzą do skutku tylko według konweniencyi targowicy świata; gdyby zaś państwa zagraniczne w saméj rzeczy przepełnione zostały austryackiemi obligacyami państwa a handel austryacki i potem jak dawniéj pozostał biernym, natedy zabraknie rimessów dla towarów pobieranych z zagranicy, przypadające termina zobowiązań płatniczych naraziłyby kraj na mnóstwo niedogodności, a kredyt banku byłby ze wszystkich stron nad miarę narażony. Jeżeli potem bank zmuszony będzie podwyższyć swoje diskonto lub innym sposobem ograniczyć swoje wypłaty, natedy kryzys pieniężna nieochybnie nastąpić musi.

Argumenta przeciwników téj opinii są powszechnie znane, niepotrzeba więc wyliczać je tu szczegółowo. Lecz obowiązek bezstronności wymaga, poznać także argumenta tych, którzy się oświadczają przeciw zbyt spiesznym i z gwałtownemi ofiarami połączonym operacyom finansowym.

Z zestawienia obydwóch zdań łatwo da się wnosić to, co na razie jest praktyczném i zbawiennem, do czego przeto w ogóle dążyć należy.

Niepodobna jeszcze oznaczyć środki, które użyte będą ku osiągnieniu tego zamiaru, są one bowiem potąd przedmiotem toczących się jeszcze i niezałatwionych, a dotąd w ścisłéj tajemnicy zachowanych układów.

Opieramy się przy naszem pojmowaniu rzeczy wyłącznie tylko na naturze stosunków. Naszym zamiarem niejest podawać skazówki, wyrażamy tylko nasze zdanie. Cyrkulacya przepełniona jest w saméj rzeczy papierami jakkolwiek bynajmniéj nie do tego stopnia, jak to utrzymują przeciwnicy naszego systemu finansowego. Dla uregulowania tych stosunków musi przeto koniecznie coś być przedsięwziętém; nienależałoby tylko czynić to w sposób zbyt nagły.

Bez ustanku i gruntownie, a w stósownych odstępach działający system — to jest, czego nam potrzeba, byśmy dostąpili korzyść reformy niepopadając w przytoczone niedogodności i szkody.

*(Lit. kor. austr.)*

(Wyciąg z rozporządzenia ministra oświécenia względem wydoskonalenia kandydatów naucz. w umiejętnościach przyrodzonych.)

**Wiédeń**, 14. maja. Z rozporządzenia pana ministra oświecenia i wyznań religijnych z 30. kwietnia 1851 względem praktycznego wydoskonalenia kandydatów nauczycielskich w umiejętnościach przyrodzonych, wyjmujemy co następuje: Dla wydoskonalenia się w chemii praktycznéj postarano się już przez prelekcye publiczne; a co do fizyki powszechnéj w Wiédniu przez instytut fizykalny, na innych zaś uniwersytetach przez regularne prelekcye praktyczne. Również postarano się o to, aby także z innych specyalnych umiejętnościach przyrodzonych, jako to z zoologii, botaniki i mineralogii właściwi profesorowie uniwersytetów otworzyli dla kandydatów nauczycielskich, regularne kursa praktyczne, w których dla korzystnego nauczania, będą mogli nabyć potrzebnych gruntowniejszych i obszerniejszych wiadomości a mianowicie praktycznéj biegłości w experymentowaniu i demonstrowaniu, tudzież sposobu do dalszego, samodzielnego badania. Właściwym profesorom nakazano przytem nadać namienionym kursom odpowiadającą właściwości specyalnego przedmiotu rozciągłość, a najszczególniéj miéć na względzie także potrzebę przyszłych nauczycieli gymnazyalnych i miarę działalności, jakiéj nadal od kandydatów, ze względu na inne zamiary ukształcenia, żądać będzie można. Wzywa się przeto tych kandydatów nauczycielskich, którzy się przykładają do przedmiotów umiejętności przyrodzonych, aby w czasie swoich lat przygotowawczych, uczęszczali na te prelekcye praktyczne, w których podany jest istotny środek do wydoskonalenia się w przyszłym swoim zawodzie. Mianowicie ci kandydaci, którzy za główny przedmiot obrali sobie fizykę, powinni w czasie swego przygotowania, uczęszczać na prelekcye o chemii praktycznéj.

Następnie nakazano, aby przy przyszłych obsadzaniach katedr szczególniejszy wzgląd miano na tych kandydatów, którzy namienione, dla specyalnego przedmiotu, w którym udzielać chcą naukę, wyznaczone kursa praktyczne, pomyślnie ukończyli.

(Sądowa organizacya dla Siedmiogrodu.)

**Wiédeń**, 15. maja. Sądową organizacyę kraju koronnego Siedmiogrodu ogłasza dzisiejsza Gazeta Wiédeńska. Poprzednik teraźniejszego ministra sprawiedliwości przedłożył był w tym względzie już dnia 19. grudnia r. z. projekt, który jednak oddano teraźniejszemu szefowi administracyi sądowniczéj w monarchyi ku nowemu dokładnemu rozpoznaniu. Wielkie trudności okazały się przytém do przezwyciężenia. Okazało się bowiem, że Rumuni wprawdzie stanowią przeważającą większość tamtejszéj ludności, lecz że się zmieszanie narodowości rozszérza aż do najdrobniejszych części kraju. Musiano to uwzględnić należycie, by według potrzeby wprawdzie nie symetrycznie, lecz odpowiednio celowi oznaczyć granice okręgów sądowych. Oprócz tego uznano za rzecz niestósowną, zakładać senaty wyższego sądu krajowego w kilku miejscach, jeden przeto będzie senat z siedzibą w Hermansztadzie. Sądy krajowe zaprowadzone będą w Hermansztadzie, Klausenburgu, w Maros-Vasarhely, w Karlsburgu i w Dees, każdy z odpowiednim okręgiem administracyjnym. Oprócz tego będzie tam 20 okręgowych sądów kolegialnych i 79 okręgowych sądów pojedyńczych. *(L. k. a.)*

(Wiadomości potoczne z Wiédnia.)

**Wiédeń**, 14. maja. Obradom komisyi, z których wyjść ma rezultat zaprojektowania nowego porządku giełdy i senzalów, i które rozpocząć się mają w dniach najbliższych, służyć ma za podstawę do dyskusyi projekt wypracowany w tym względzie roku 1847 przez c. k. izbę nadworną; wszelakoż zawarte w tym projekcie zasadnicze postanowienia doznać mają znacznych modyfikacyi. Zresztą pilne zajęcie się tą sprawą pana ministra finansów i pana ministra handlu, tudzież okazywany dla niéj spółudział ze strony zacnych i doświadczonych w zawodzie kupieckim członków wiédeńskiéj izby handlowéj, jako niemniéj i całego stanu kupieckiego — każą się nieomylnie spodziéwać, że instytucya giełdowa i senzalów będzie zreorganizowana w sposób odpowiedni wszelkim słusznym wymaganiom.

— Ministeryum finansów postanowiło za porozumieniem się z ministeryum handlu oznaczyć cło przywozowe od takzwanéj soli dla bydła nie objętéj osobną pozycyą w taryfie cłowéj, w ilości 5ciu kr. od wiédeńskiego cetnara. Postanowienie to obowiązuje od 1. czerwca r. b., i rozciąga się na wszystkie kraje należące do wspólnego związku cłowego.

— Wychodzący tu dziennik politycznéj treści „Wanderer" suspendowano na 8 dni za umieszczenie w numerze z 9go b. m. artykułu o stósunkach w Kroacyi, a żeranta jego, *v. Seyfried*, skazano na ośmiodniowy areszt u profosa.

Powtórne przekroczenie podobnego rodzaju spowodowałoby wys. gubernatorstwo wojenne do zupełnego zakazania tego dziennika na cały czas istnącego stanu oblężenia.

— 13. maja. W projekcie do nowéj ustawy o małżeństwie przyjęto za główną zasadę, że śluby dawane być mają bez żadnego pośrednictwa ze strony świeckiéj zwierzchności, według postanowień każdego religijnego wyznania w państwie uznanego. Tam zaś, gdzie stósunki konfesyjne, jak n. p. zakaz mieszanych małżeństw, stopnie pokrewieństwa itp. stawiają zawarciu ślubów większe trudności, przyjęte być mają odpowiedne modyfikacye.

— Ces. ros. poseł przy tutejszym dworze, baron Mayendorf, odjechał do Warszawy. Z powrotem spodziéwają się go dopiéro w drugiéj połowie czerwca. Dzisiaj (13.) zjechać ma J. M. Césarz *Mikołaj* do Warszawy.

— Według udzielonego obwodowym prezydentom upoważnienia mogą być wydawane paszporta do podróży za granicę za wykazaniem się kartą siedziby, jeźli przy jéj wystawieniu zachowane były wszelkie przepisane warunki.

— Nowy patent stęplowy doznać ma niektórych modyfikacyi, ułatwiających mianowicie powinność stęplowania wekslów, które z zagranicy przychodzą. Jak wiadomo przychodziły podobne weksle do miejsc, gdzie nieistniały urzęda stęplowe, i tym-to niedogodnościom ma być teraz zapobieżono.

— Dzienniki donoszą o podróży, którą pan minister spraw wewnętrznych, dr. Aleksander *Bach*, wkrótce ma przedsięwziąć. Według dziennika *L. Z. C.* rozciągać się ma podróż ta do kilku krajów koronnych. Pan minister zamierzył przekonać się osobiście o trybie spraw w podrzędnych urzędach politycznych.

(Kurs wiédeński 16. maja 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — $96\frac{1}{4}$; $4\frac{1}{2}$% — $84\frac{1}{4}$; 4% — $75\frac{5}{8}$. 4% z r. 1850 —; 3% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839—$298\frac{7}{16}$. Wiédeńskie miejsko bank. $2\frac{1}{2}$% —. Akcye bankowe 1236. Akcye kolei północ. 1310. Glognickiej kolei żelaznéj —. Odenburg. $118\frac{3}{4}$. Budwejskie — Dunajskiej żeglugi parow. —, Lloyd —. Listy galicyjskie —.

## Portugalia.

(Insurekcya księcia Saldanhy.)

Telegraficzna wiadomość donosiła o powołaniu księcia Saldanha do steru rządowego, a teraz zawiérają dzienniki hyszpańskie bliższe w téj mierze szczegóły. Do Madrytu nadeszły doniesienia z *Lizbony* sięgające po dzień 3. maja. Przed południem tego dnia obawiano się w tém mieście rozruchów, wszelakoż aż do odejścia kuryera nie wydarzyło się tam nic szczególnego. Książę Terceira nie mogąc złożyć ministeryum, zrzekł się nareszcie swéj misyi i oddał ją w ręce królowy. Baron Luz złożył następnie gabinet taki: Prezydent ministrów i minister wojny książę *Saldanha*, minister spraw zewnętrznych i wewnętrznych baron *Luz*, tymczasowy minister wojny, marynarki i kolonii *Francos*, minister finansów i sprawiedliwości *Francini*.

Nie wiedziano jeszcze, czyli Saldanha listę tę potwierdzi; w razie odrzucenia jéj ułożyłby ją według własnego swego zdania i powołał do rady ministeryalnéj dawnych swych przyjaciół politycznych, a mianowicie Józefa da Silva Passos, Sa da Bandeira, hrabię Labrado itd. Gabinet zaprojektowany przez barona Luz składa się z dawniejszych przyjaciół marszałka, którzy wszelakoż ostatniemi czasy wspierali hrabię Thomar jako członkowie kortezów lub jako publiczni urzędnicy, a zatem niepodobna im utrzymać się na nowych swych posadach.

Jakoż książę Saldanha odrzucił wyraźnie tę listę. 3go przybył jeden z jego adjutantów do Lizbony, który królowéj przedłożył do *podpisu* nową listę ministrów. Skład tego gabinetu jest następujący: *Saldanha*, prezydent ministrów bez portfeuilu, *Passos*, minister spraw wewnętrznych; *Francini*, finansów; *Ferrao*, sprawiedliwości; *Ferreira*, wojny; hrabia *Labradio*, spraw zewnętrznych; Vicomte *de Sa*, marynarki. — Nie ma przeto jeszcze septembrystów w ministeryum, i nie wątpimy o tém, że przesilenie potrwa jeszcze dłużéj. W Portugalii powtarzają się dzieje Hyszpanii z roku 1840, a Saldanha odgrywa rolę Espartera. Po prowizoryczném ministeryum prowizoryczna rejencya; a po niéj — Bóg tylko raczy wiedzieć, co może nastąpić. *(Br. Ztg.)*

## Hyszpania.

(Wiadomości z Portugalii w Madrycie otrzymane.)

**Madryt**, 5. maja. Ostatnie wiadomości z Portugalii z 29go kwietnia są nie bardzo pomyślne. Saldanha, który w Oporto miał pod swemi rozkazami znaczną liczbę wojska i ciągle otrzymywał posiłki, odbył rewię nad swą armią. Był przyjmowany z wielkim zapałem. Dnia 29. wołano na głos w Oporto: Niech żyje konstytucya reformowana! — Te okrzyki wydawała partya reformowana, i nie zanosi się na to, aby Saldanha, mimo swego wpływu na armię, mógł się długo oprzéć życzeniu ludu. Nasz rząd zaczyna istotną miéć obawę; lada chwila wyglądają wiadomości o abdykacyi królowéj. — Rząd hyszpański nie powziął jeszcze żadnego zamysłu pod względem ewentualności, jakie nastąpić mogą. — Rozchodzi się pogłoska, że Lizbona powstała.

## Anglia.

(Rozprawy izby niższéj z dnia 5. maja nad uregulowaniem płacy urzędników.)

**Londyn**, 7. maja. *Izba niższa* zebrała się 5. b. m. w komitet, i według porządku dziennego przystąpiła do obrad nad sprawozdaniem wydziału względem uregulowania płac dla urzędników. — Lord *Russell* oznajmił zdanie w téj mierze przez rząd podzielane z tą uwagą, że względem dyplomatycznego zastępstwa Anglii za granicą, uważa za rzecz potrzebną zatrzymać i nadal oprócz ambasadora w Paryżu także ambasadora w Konstantynopolu. Ambasadę w Wiédniu zamieniono już na zwykłe poselstwo, zresztą nie może żadną miarą przystać na propozycyę wydziału, by rozmaite misye w Niemczech ściągnąć w jeden centralny punkt; bowiem właśnie teraz, kiedy każdy dwór niemiecki inne podziela zdania co do przyszłéj organizacyi Niemiec i tyle sprzecznych przywiązuje do téj sprawy interesów, nie może Anglia pomijać środków należytego zawiadomienia się w téj mierze. Dokładniéj jednak wyraził się lord *Palmerston* co do spraw następujących: Anglia musi utrzymywać ambasadora w Turcyi z téj przyczyny, bo stopień ten nadaje mu szczególny przywilej przystępu do Sultana, a powtóre, że tego wymagają interesa Anglii i teraźniejszy stan rzeczy tamtejszego dworu. Rosya może popierać skutecznie sprawy swoje i uzyskać należyty wpływ w dywanie za pomocą choćby tylko podrzędnego poselstwa; jakoż przy o-

gromie państwa rosyjskiego w obec tureckiego, przy tak licznéj armii, jeograficzném sąsiedztwie z Turcyą i absolutném władaniu wszystkiemi swemi środkami, mogłaby Rosya bez narażenia swego wpływu utrzymywać podrzędnego posła w Konstantynopolu, coby do Anglii zastósować się nie dało. Względem Niemiec zaś należy rozważyć, że dawny sejm związkowy w Frankfurcie ma być niezadługo przywrócony, i że wymagana tam jednozgodność przy stanowieniu uchwał nadaje każdemu małemu państwu związkowemu znowu negatywną potęgę, tak samo jak przed 1848 rokiem. Pewną zresztą rzeczą, że powzięte na mniejszych dworach uchwały często bardzo wielkiéj są wagi, o których inną drogą niepodobna się dowiedzieć, a najmniéj z dzienników. *(Austr.)*

## Francya.

(Komitet jeneralny dla rewizyi konstytucyi. — Tajemnice przez dziennik „Presse" odkryte.)

**Paryż**, 8. maja. Wielkie skutki rokuje *Comité général pour la révision de la Constitution*, który właśnie w Paryżu się zawiązał. Członkowie, z których się składa namieniony komitet jeneralny, nie są decembryści, którymby zarzucić można, że działają w duchu *Elysée-National*, lecz są to znakomitości handlowego stanu Paryża, a mianowicie dwaj exprezydenci tutejszego handlowego sądu, panowie Pepin-Leholleur i Lebobe, którzy za rządu lipcowego uchodzili w izbie deputowanych za najgorliwszych Orleanistów. Potęga konieczności przywiodła ich do tego przekonania, że przedłużenie prezydentury Ludwika Napoleona jest jedynym środkiem ratunku, dla zastanowienia biegu rewolucyi we Francyi.

Nie potrzeba dowodu, jak bezowocnie byłoby, gdyby jenerał Cavaignac lub jenerał Changarnier wystąpili jako kandydaci naprzeciw Ludwikowi Napoleonowi. Tajemnice, które dziennik *la Presse* przed kilku dniami objawił przed publicznością o tych dwóch jenerałach, zniszczą ostatne szczątki powagi, jaką jeszcze obadwaj posiadają, gdy z pewnością się okaże, że Changarnier i Cavaignac z Ledru-Rollin zostawali w porozumieniu. Po stanowczym tonie, z jakim *la Presse* w dzisiejszym swym numerze obwinia o to powtórnie jenerała Changarnier, można się domyślać, że pan Girardin ma dowody w swym ręku. Jakoż istotnie zapewniają mnie, pisze korespondent dziennika *Lloyd*, że właściwie pan Jules Favre jest tym, który w téj sprawie kieruje piórem pana Girardin. Wiadomo, że Jules Favre był podsekretarzem stanu spraw wewnętrznych, gdy Ledru-Rollin był ministrem spraw wewnętrznych. — Pan Jules Favre jest podziśdzień w ścisłym związku z panem Girardin, dlatego łatwo być może, że w ręku tego ostatniego znajduje się kopia memoryału, który według twierdzenia dziennika *la Presse* miał napisać jenerał Changarnier i doręczył panu Ledru-Rollin dla nakłonienia prowizorycznego rządu, aby do Anglii posłał 10,000 ludzi i republikę tam ogłosił. Jeżeli się potwierdzi, że jenerał Changarnier powziął tak niedorzeczny zamysł w roku 1848 i tak wielką sympatyę czuł dla republiki, jak utrzymuje *la Presse*, tedy ten jenerał, który dotychczas jest prawą rękę pana Thiersa, przepadłby na zawsze w opinii publicznéj, a z nim razem byłby i pan Thiers jak najmocniéj skompromitowany, boby się okazało, jak słusznie postąpił sobie Napoleon, że jenerałowi Changarnier odebrał naczelne dowództwo nad wojskiem i śmiało stawił czoło koalicyi parlamentowéj, która się w téj sprawie pod przewodnictwem pana Thiersa zawiązała.

(Poczta francuska z dnia 9. i 10. maja.)

**Paryż**, 9. maja. Dzisiejsza rada ministeryalna zajmowała się nadesłanemi w nocy depeszami francuskiego posła w Madrycie o wystawieniu hyszpańskiego obserwacyjnego korpusu na granicy portugalskiéj. W pomieszkaniu jenerała Narvaez widać od kilku dni ruch niezwyczajny. Jenerał ten miał dziś rano konferencyę z prezydentem republiki.

— Komisya, która ma przedłożyć sprawozdanie o projekcie przedłużenia urzędowania rad jeneralnych, okręgowych i gmin, będzie w przyszły poniedziałek tę kwestyę roztrząsać. Większość jéj nie zupełnie zdaje się sprzyjać temu projektowi, a nawet nie nalega na to stanowczo. Sądzą przeto, że częściowe odnowienie tych korporacyi nastąpi według istnących ustaw.

— Dziennik *Ordre* ogłosił dziś rozkaz dzienny, dla którego pułkownika gwardyi narodowéj w Grenoble z posady złożono. W tym rozkazie wyrażono pod względem zakazu prefekta, by się żołnierze z żadnym nieodzywali okrzykiem: „Wstrzymajmy się więc od wszelkiego okrzyku, i obchodźmy w milczeniu i w głębi duszy trzecią rocznicę republiki." Za to został pułkownik przez jenerała Partouneaux, komendanta podczas stanu oblężenia, suspendowany. Pułkownik posłał swą dymisyę. A że niektórzy oficerowie nie chcieli dlatego wystąpić na rewii 4go maja, prosił ich więc, aby odstąpili od tego zamysłu. Rewia spokojnie się odbyła.

— Prefekt policyi wydał okólnik o teatrach do wszystkich komisarzy policyi Paryża i okolic przyległych. Według tego okólnika nadzwyczajne przedstawienie czyli benefis może być wykonane tylko za specyalném pozwoleniem ministra spraw wewnętrznych, i tylko na téj scenie, do któréj beneficyant należy. Członkowie wielkiéj opery i *theatre français*, jeżeli do tego przedstawienia chcą się przyczynić, potrzebują osobnego upoważnienia i od swego właściwego dyrektora i od ministra spraw wewnętrznych.

— Komisya mianowana dla sprawozdania o ugodzie pana Lepredour obrała prezydentem p. de Mornay, a sekretarzem p. Dariste.

— Z dniem 1. czerwca wyjdzie francusko-sardyński traktat handlowy w moc obowiązującą.

**Paryż**, 10. maja. Pan Falloux przybył dziś do Paryża i wystąpił natychmiast na narodowém zgromadzeniu, gdzie go z okrzykiem powitano. Dzisiejsze dyskusye na tém zgromadzeniu nie miały wielkiéj wagi, i zajmowano się zachodnią koleją żelazną. Poprawkę pana Sauteyra, by państwo wzięło na siebie założenie kolei żelaznéj, odrzucono większością głosów.

— Dziś odbywają się w całéj Hyszpanii wybory kortezów, wyglądamy tu doniesienia rezultatu drogą telegraficzną.

— Dzisiejsze dzienniki nie zawierają nic ważnego; donoszą o różnych zgromadzeniach parlamentarnych, na których tylko kwestyę o rewizyi konstytucyi roztrząsano. Daru, Broglie i Bengnot ze strony towarzystwa Piramid; Vitet, Montebello i Mollé ze strony partyi fuzyonistów; nakoniec Berryer, Saint Priest i Vatimesnil mają być wybrani do utworzenia komitetu dziewięciu, aby ile można w kwestyi o rewizyi połączyć rozmaite frakcye większości. Między legitymistami ma panować rozdwojenie względem przedłużenia prezydentury, a nawet dwaj specyalni pełnomocnicy hrabi Chambord, Berryer i Saint Priest mieli w tych dniach na prywatném zgromadzeniu całkiem przeciwne wyrazić zdanie. Na oświadczenie jeneralnego komitetu za rewizyą konstytucyi odpowiadają niektóre dzienniki oświadczeniem „pewnego jeneralnego komitetu za uchyleniem ustawy z 31. maja".

— Według tygodniowego wykazu banku powiększył się zasób metalu o 3, a bieżące rachunki skarbu o 2 miliony, podczas gdy dyskonto zmniejszyło się o $^1/_4$, a obieg banknotów o $10^1/_4$ milionów. Ten ostatni wynosi teraz tylko $520^1/_2$ milionów w obec zasobu metalu w sumie $554^1/_2$ milionów.

— Podczas przetrząsania domów w St. Denis odkryła policya tajny młyn prochowy, 101 kul, naczynie do topienia ołowiu i inny do tego należący materyał tudzież pisma socyalistyczne. Pewnego właściciela domu, Belgijczyka nienaturalizowanego, aresztowano i zaprowadzono do prefektury policyi.

— Eskadra o sześciu okrętach liniowych odpłynęła dnia 6go b. m. z Brest do Kadyxu, gdzie dla ostatnich wypadków w Portugalii zapewne niejaki czas pozostanie.

— Komisya dla projektu do ustawy względem przedawania dzienników, przyjęła za zasadę bezwarunkowy zakaz 9 głosami przeciw 3.

— W armii francuskiéj zaprowadzono teraz na próbę nowy rodzaj pancerzy. Są one z wulkanizowanego kauczuku, grubości 2 cencymetrów i takiéj mocy, że kula karabina przeszyć je nie zdoła i odbija się od nich. Dotychczasowe próby powiodły się pomyślnie; powtórzyć je mają na większy rozmiar, nim zaprowadzą stanowczo podobne pancerze. *(Neu. Bur.)*

(Depesza telegraficzna.)

**Paryż**, 11. maja. Gwardya narodowa w Grenoble, któréj oficerowie w większéj części podali się do dymisyi, została dnia 7. rozwiązaną. *Morin* przedłożył projekt nałożenia rocznego podatku na prowizye kapitałów.

## Włochy.

(Związek wojskowy między Neapolem, Rzymem, Turynem, Toskanią, Modeną i Parmą.)

Czytamy w Turyńskim *Risorgimento* z dnia 6. maja: „Wojskowy związek między Neapolem, Rzymem, Toskanią, Modeną i Parmą zdaje się być gotowym faktem. Związek ten będzie i wojskowym i politycznym. Będzie urzędownie łączyć powyższe 5 państw, a w saméj rzeczy zostawać pod opieką i wpływem Austryi. Protestacye Anglii i Francyi nie są jedyną przyczyną tego traktatu. Głównym jego zamiarem jest, odebrać Francyi wszelki powód do pozostawienia dłużéj swych wojsk w Rzymie, gdyż obecność ich mogłaby się stać niebezpieczną przez wypadki, których się w roku 1852 spodziewają. Aby mieć dostateczną siłę, każe król Neapolitański kosztem czterech innych państw 20,000 Szwajcarów zwerbować. A przeto materyalna siła rządów tego związku będzie w ręku króla Neapolitańskiego, który także policyą zarządzać będzie."

(Wiadomości bieżące z Turynu.)

**Turyn**, 8. maja. O przyczynie aresztowania adwokata Canale w Genuy i ścisłego przetrząśnienia jego pomieszkania w przytomności fiskusa i kwestora, nic ma prócz domysłów nic pewnego, zwłaszcza że nie znaleziono nic podejrzanego. Jeszcze za przeszłego rządu absolutnego więziono adwokata Canale za nierozmyślne wyrazy i postępowanie, a teraz — jak sądzą — ściągnął on karę na siebie znowu nierozmyślnością swoją i próżną chełpliwością, z jaką popisywał się na bankietach w Montecreto, przemawiając za republiką, chociaż jako oficer gwardyi narodowéj zaprzysiągł bronić konstytucyi. — Aresztowanie pułkownika Arduino wynikło z téj saméj przyczyny i nastąpiło zaraz po odbytym bankiecie; mówią jednak, że mu już oddano wszystkie papiery, i że wkrótce ma być uwolniony. — Adwokat Papa oczekuje w areszcie cierpliwie rozpoczęcia swego procesu; uwięzienie jego zdaje się być tylko środkiem ostrożności ze strony władz rządowych, a to dla zapobieżenia czemu gorszemu. — Dwaj bracia zamordowanego Sappa, poprzysięgli krwawą zemstę, a wiadomo, że Sardyńczycy równie Korsykanom dochowują święcie podobnéj przysięgi. Dlatego też sądzą, że zwierzchność bezpieczeństwa wydali ich z Genuy. — Z Francyi wyglądano z wielką niecierpliwością doniesień w wypadkach z 4. maja, lecz po otrzymaniu wiadomości o nieprzerwanym tam spokoju uśmierzyły się te oczekiwania. Mimo to jednak nie ustają stronnicy Mazziniego w swoich usiłowaniach, i dopinają swoich zamiarów w skrytości. Niedawno jeszcze temu jeździł

jeden z członków parlamentu do Genuy, Nizzy, i zwiedził całe wybrzeże dla udzielenia czerwonym pewnych instrukcyi, zachęcenia włościan i dania im potuchy, lecz zarazem schlebiał on wszędzie tak zwanym reakcyonistom. *(Llogd)*

## Niemce.

(Litogr. „Koresp. austr.“ o mowie księcia Wallerstein mianéj w bawarskiéj izbie deputowanych.)

Mowa którą książę Wallerstein miał w bawarskiéj izbie deputowanych motywując swój wniosek, aby królewsko-bawarskie ministeryum przedłożyło wszystkie akta i korespondencye tyczące się sprawy kurheskiéj, musiała wszędzie wywołać wielką senzacyę. Jednak nie treść jéj, ani nowość i zadziwiająca głębokość zdań w niéj wyrzeczonych zrobiły to wrażenie; lecz stanowisko męża, który sam przed kilkoma laty stał na czele spraw państwa i przeto miał sposobność nabyć przynajmniej tyle politycznego doświadczenia, że właśnie już minął czas dla takiego nawału frazesów nierozmyślnych a tu i owdzie nawet pozbawionych wszelkiego sensu. Bawarya wykonała w epoce pełnéj przesileń niebezpiecznych, w któréj zagrożony był pokój świata i egzystencya Niemiec, zadanie swoje z odwagą, mądrością i stałością. Zajęła godne miejsce w rzędzie państw europejskich i w żadnym peryodzie jej dziejów nie był ten silny dobrze urządzony kraj, jego dawny dom królewski i jego mężowie stanu w większem niż teraz znaczeniu.

Z wielką oględnością i niepospolitą mądrością wyrzekła dlatego komisya w swojem sprawozdaniu, że kwestya kurheska nie może być traktowaną odrębnie, że owszem stanowi ona nierozdzielną część wielkiéj i ogółowéj kwestyi niemieckiéj, która obecnie znajduje się na drodze stanowczéj decyzyi; niestósowną byłoby więc rzeczą i szkodliwą tokowi układów gdyby izba przyjęła wniosek księcia. — To zdanie przemogło, a wniosek odrzucono znaczną większością głosów pomimo jednogodzinnéj, namiętnéj mowy deputowanego ks. Wallerstein. Celem téj demonstracyi było oczywiście, pokazać się znowu cokolwiek i odnowić przyjemne wspomnienie o dzielności sposobu myślenia wnioskodawcy. Jestto już chorobą tego rodzaju polityków, że sądzą iżby się przestało toczyć koło zdarzeń świata, gdyby go nie poruszał oddech ich płuc niezmordowanych. W tym względzie osiągnął szlachetny książę swój cel zupełnie. Jeżeli zaś ambicya jego wyżéj sięgała, jeżeli sobie może schlebiał nadzieją, że swojemi aż do przesycenia oklepanemi deklamacyami sprowadzi przesilenie gabinetowe i przeniesie na Niemce wynikające ztąd skutki, tedy radujemy się w interesie dobréj i sprawiedliwéj sprawy, że szanowny mowca z całem swojem wysileniem nic zgoła niewskórał.

Czyliż wnioskowawca zamknięte miał oczy podczas zdarzeń lat ostatnich? Czyliż niewidział, co teraz cały świat uznaje i pojmuje, że z owemi doktrynami na których się opiera, niepodobna było postąpić naprzód, i że właśnie tylko te doktryny stały się przyczyną rozbicia najpiękniejszych nadziei i dobrych sprawiedliwych życzeń Niemiec? Sądzisz on istotnie że frazesami można teraz wstrzymać prąd zdarzeń? Mógłże tylko chwilę się łudzić, że jego wymowa zdoła nadać przeciwny kierunek sprawom w składzie teraźniejszym?

Musimy jednak wspomnąć jeszcze szczegółowo o jednym ustępie mowy księcia. Utrzymuje on bowiem, że kwestya prawna w sprawie kurheskiéj służyła tylko za powód polityce niemieckiéj; w Hesyi elektoralnéj nastąpiła egzekucya nie dla zagodzenia scysyi między ludem a panującym, lecz dla względów strategicznych, że głównym celem niebyła sprawa związku, lecz ogólnie wojskowo-polityczna kombinacya.

Wszystkie te zarzuty okazują się w obec faktów zupełnie bezzasadnemi. Kwestya kurheska musiała być załatwioną na każdy sposób, chociażby w Niemczech żadnéj innéj niebyło kwestyi spornéj. Niebyła ona więc czczym pozorem. Że w obec uporządkowanych ogólnych stosunków w Niemczech, zamieszki kurheskie nigdyby niebyły doszły do tego znaczenia i niebezpieczeństwa, któż o tem wątpi? Jakoż każdy mógł przewidzieć, że przy pierwszéj trudnéj kwestyi stosunki wytężone musiały się przełamać albo rozwiązać. Czyliżby może należało omijać kwestye, dopuszczać aby zamieszanie doszło aż do anarchyi, w oczekiwaniu skutku mów księcia Wallerstein? *(Lit. k. a.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 11. maja.)

Metal. austr. 5% — 73⅜; 4½% '—. Akcye bank. 1136. Sardyń. 35. Hyszpańskie 3% — 34⅞. Polskie 500 L. 83⅝.

## Królestwo Polskie.

(Jego Mość césarz oczekiwany w Warszawie.)

**Warszawa**, 12. maja. *Dziennik Warszawski* pisze: Z radością pospieszamy udzielić czytelnikom naszym szczęśliwą wiadomość, że wkrótce miasto nasze powita w swoich murach najjaśniejszego Monarchę i najjaśniejszą Jego małżonkę.

— Przybyli z Petersburga do Warszawy: JO. książę *Gagaryn* rzeczyw. radzca, wielki mistrz dworu JCK. Mości, książę *Łabanow-Rostowski* major i *Achmatów* pułkownik, fliegel-adjutanci Jego C. K. Mości, *Sukowkin* i *Kudriawski* rzecz. radzcy stanu. *(G. W.)*

(Ułaskawienie.)

**Warszawa**, 11. maja. Najjaśniejszy Pan, przychylnie do wstawienia się JO. księcia namiestnika Królestwa, najmiłościwiéj dozwolić raczył wychodźcy polskiemu, obecnie we Francyi przebywającemu, Wiktorowi *Kabert*, powrócić do Królestwa Polskiego, bez dozwolenia mu atoli legitymowania się z pochodzenia szlacheckiego i bez powrócenia mu skonfiskowanego na rzecz skarbu majątku. *(Gaz. War.)*

## Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Tarnopolskim.)

**Tarnopol**, 1. maja. Na targach w Tarnopolu, Trembowli i Zbarażu płacono w ostatnich 14 dniach zeszłego miesiąca w przecięciu za korzec pszenicy 16r.—18r.—16r.; żyta 14r.25k.—14r.30k. 12r.30k.; jęczmienia 12r.—9r.15k.—10r.; owsa 5r.30k.—4r.30k.— 4r.; hreczki 10r.—9r.15k.—9r.; kartofli 6r.—4r.—4r. Za cetnar siana 4r.—3r.30k.—4r.; wełny 212r.30k.—0—180r.; nasienia konicza tylko w Tarnopolu 45r. Sąg drzewa twardego sprzedawano po 29.30k.—9r.—12r.30k., miękkiego 24r.—8r.—12r. Funt mięsa wołowegn kosztował 10k.—10k.—7k. i garniec okowity 3r.35k.—4r.— 2r.30k. w. w.

## Kurs lwowski,

| Dnia 19. maja. | | gotówką | | towarem | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | złr. | kr. | złr. | kr. |
| Dukat holenderski . . . . . . . . . | mon. k. | 5 | 43 | 5 | 52 |
| Dukat cesarski . . . . . . . . . . . | „ „ | 5 | 48 | 5 | 53 |
| Półimperyał zł. rosyjski . . . . . . | „ „ | 10 | — | 10 | 5 |
| Rubel śr. rosyjski . . . . . . . . . | „ „ | 1 | 58 | 2 | 58½ |
| Talar pruski . . . . . . . . . . . . | „ „ | 1 | 51 | 1 | 54 |
| Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . | „ „ | 1 | 29 | 1 | 30 |
| Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . | „ „ | 86 | 50 | 87 | 40 |

(Kurs wekslowy wiédeński z 16. maja.)

Amsterdam 175 l. 2. m. Augsburg 125½ l. uso. Frankfurt 125 l. 2. m. Genua 147 p. 2. m. Hamburg 184½ l. 2. m. Liwurna 122 p. 2. m. Londyn 12-20. l. 2. m. Marsylia 148½ p. 2. m. Paryż 148½ l. Bukareszt 220. Konstantynopol —. Agio duk. ces. 28¾.

### *Przyjechali do Lwowa.*

Dnia 17. maja.

Hr. Krasicki Kazimiérz, z Krysowic. — Hr. Komorowski Kazimiérz, z Tarnopola. — Hr. Dzieduszycki Aleksander, z Lachowic. — PP. Wierzchowski Wicenty, z Tarnopola. — Zawadzki Marcin, z Iwanówki. — Turkuł Tadeusz, z Tarnopola. — Kellerman Leon, z Kanczugi. — Korytowski Erazm, z Płutycz. — Skrzyński Franciszek Xaw., z Podsadek. — Kochanowski Adam, z Suszny. — Czacki Michał, z Roguźna.

Dnia 18. maja.

PP. Głogowski Gustaw, z Żółkwi. — Brześciański Adam, z Czyszek. — Urbański Tadeusz, z Krakowa. — Żebrowski Tadeusz, z Żurawna. — Małachowski Feliks, z Porub. — Papara Stanisław, z Dolnicza. — Grochowalski Antoni, z Tuczny. — Fiszer Franciszek, z Tarnopola. — Niezabitowski Kwiryn, z Płuchowa. — Jakóbowicz Józef, z Bakowiec. — Smarzewski Seweryn, z Tułkowic.

### *Wyjechali ze Lwowa.*

Dnia 17. maja.

Hr. Potocki Stanisław, do Żółkwi.— PP. Jełowicki Wenanty, do Kornałowic. — Bogucki Rafał, do Łuczan. — Drzewiecki Józef, do Remenowa. — Korzeniowski Piotr, do Rekliniec.

Dnia 18. maja.

Hr. Komorowski Piotr, do Bilinki. — Hr. Łoś August, do Werchraty. — Br. Heydel Oktaw, do Zaleszczyk.— Br. Bess Arnold, do Zbory. — PP. Hohendorf Juliusz, do Byszowa. — Lambert Michał, do Krechowa. — Chądzyński Jan, do Wierzbiąża. — Drohojewski Henryk, do Złoczowa. — Prawecki Michał, do Brzeżan. — Illukiewicz Erazm, do Schodnicy.

## Spostrzeżenia meteorologiezne we Lwowie.

Dnia 17. i 18. maja.

| Pora | Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum. | Stopień ciepła według Reaum. | Sredni stan temperatury do g. 6. zr. | Kierunek i siła wiatru | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|
| | " ''' '''' | | | | |
| 6 god. zr. | 28 1 8 | + 7° | + 12,5° | wschodni | pochm. |
| 2 god. pp. | 28 1½ 0 | + 12° | + 7° | wschodni | „ deszez |
| 10 g. w. | 28 11 0 | + 10° | | połud. wschodni | „ „ |
| 6 god. zr. | 27 10 5 | + 11° | + 19° | połud.-wschodni | pochm. ⊙ |
| 2 god. zr. | 27 10 6 | + 18,5° | + 10° | połud.-zachodni | „ „ |
| 10 g. w. | 27 10 6 | + 13° | | | „ „ |

## T E A T R.

*Dziś:* na dochód JPanny Szuszkiewiczownéj dramat polski: **„Wdowa wielkiéj armii.“**

Na c. k. loteryi we Lwowie wyciągnięto dnia 17. maja 1851 roku następujące pięć numera:

**53. 32. 35. 52. 11.**

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 28. maja i 7. czerwca.

Główny Redaktor **M. Srzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.